

Маковій С.М., студентка 5-го курсу спеціальності 8.050104 "Фінанси",

к.е.н. Скригун Н.П.

Національний університет харчових технологій

ВЕНЧУРНЕ ІНВЕСТУВАННЯ: РИЗИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УМОВАХ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

В сучасних умовах погіршення економічної ситуації в країні зростає усвідомлення суспільством потреби в створенні життєздатної економіки, яка була б стійкою до кризи і мала б потужний потенціал розвитку. Світовий досвід показав, що переважна більшість відкриттів та проривів у високотехнологічних галузях здійснена завдяки венчурному капіталу та венчурним підприємствам. Саме тому подальший розвиток вітчизняної економіки має ґрунтуватися на удосконаленні економічних механізмів, які сприяли б впровадженню у виробництво новітніх досягнень науково-технічного прогресу. Одним з таких механізмів є розвиток венчурних підприємств, адже в стабільній економіці стійке економічне зростання забезпечується перш за все за рахунок високотехнологічних галузей, орієнтованих на інновації. Інноваційний розвиток, підкріплений серйозними науковими дослідженнями, здатний забезпечити не тільки подолання кризи, але й попередити розповсюдження різноманітних негативних явищ та процесів в майбутньому.

Оскільки венчурні підприємства достатньо чутливі до нестачі інвестицій та умов функціонування, мають нестійку рентабельність (особливо на ранніх етапах свого розвитку) лише окремі з них досягають успіху на ринку. Прогресуюча фінансово-економічна криза здійснить подвійний вплив на інноваційні перетворення в країні. З одного боку, фінансова криза перш за все вплине на венчурні підприємства, оскільки зростаюча інфляція сприятиме зростанню короткострокових, спекулятивних інвестицій, що викличе зміну структури інвестицій в бік збільшення питомої ваги інвестицій в торгівлю,

фінансово-кредитну сферу тощо. Дефіцит вільних коштів обумовить відмову інвесторів від фінансування наукових досліджень з віддаленими та невизначеними перспективами окупності. Погіршення економічної ситуації викличе зростання бюджетних витрат, в результаті чого зменшиться державне фінансування інвестиційно-інноваційного розвитку держави.

З іншого боку, кризова ситуація може стати стимулом для переходу до економіки виробничого типу, що обумовить неминучий пошук шляхів і засобів усунення кризових процесів. Прагнення до економії ресурсів стимулюватиме дослідження в області створення ресурсозберігаючих технологій. Разом з тим в умовах економічної кризи є можливість вигідно інвестувати у недооцінені компанії з хорошою технологією, сильною командою. В нинішніх умовах деякі такі компанії матимуть проблеми з ліквідністю, тому інвестори можуть ввійти в компанію дешевше. В умовах кризи інвестори мають можливість формувати команди висококласних спеціалістів, оскільки до кризи існувала певна спекулятивна ситуація на ринку працевлаштування, зокрема, програмістів ІТ-спеціалістів, зарплати яких були необґрунтовано завищені за рахунок перевищення попиту над пропозицією на таких спеціалістів.

Особливість фінансування венчурних підприємств полягає в тому, що інвестиції необхідні на всіх етапах такого підприємства. Інвестиції венчурного капіталу пов'язані з тривалими термінами вкладень, відносно високим комерційним ризиком, і відповідно, потенційно вищими доходами.

Встановлено, що венчурний капітал має певні особливості: у випадку венчурного фінансування необхідні кошти можуть надаватися під перспективний проект без будь-яких гарантій, оскільки інвестори поділяють всю відповідальність і ризики разом з підприємцями; венчурне інвестування розраховано на тривалий термін, тому такі підприємства тривалий час є неліквідними; ризикові капіталовкладення здійснюються, як правило, в передових напрямках НТП, і венчурні капіталісти готові вкладати в новітні наукоємні ризиковані розробки, оскільки саме в них приховано найбільший потенційний резерв отримання прибутку. Венчурний капітал може надаватися

формальним та неформальними секторами. Формальний сектор представляють фірми (фонди) венчурного капіталу, які об'єднують ресурси ряду інвесторів: приватних та державних пенсійних фондів (в Європі на них приходиться понад 50% всіх інвестицій венчурного капіталу), благодійних фондів, корпорацій тощо. Учасниками неформального сектора є приватні інвестори венчурного капіталу. Формальний і неформальний сектори відіграють взаємодоповнюючу роль. Так, інвестиції неформального сектора є надзвичайно важливими на ранніх стадіях розвитку фірм, коли вони потребують інвестицій в розвиток концепції продукту та створення дослідного зразка, в той час як формальний сектор проявляє найбільшу зацікавленість на стадії швидкого росту фірми, коли виникає потреба в інвестиціях на розширення виробництва і збільшення обсягів реалізації.

Аналіз інвестицій свідчить про те, що найбільш активно вкладають кошти в інноваційну сферу у США. Так, за оцінками спеціалістів, у 2008 році інвестиції США в інноваційний розвиток є у 30 разів, а в Європі у 13 разів вищими, ніж в Україні. І хоча українські інвестиції мали останнім часом тенденцію до збільшення, все ж їх занадто мало для стабільного розвитку венчурів. Серед найбільш вагомих причин, які перешкоджають розвитку цього виду бізнесу в Україні, виокремлено такі: недосконалість законодавчої бази; відсутність належної державної підтримки; неоднозначність податкового законодавства; несприятлива економіко-політична ситуація; високий і непрогнозований рівень інфляції; низька обізнаність громадян України про існування венчурного бізнесу.

Таким чином, венчурне інвестування – оптимальний механізм підтримки національної економіки. Оскільки держава в умовах економічної кризи не може здійснювати в повному обсязі фінансування інноваційних розробок, каталізаторами інноваційних процесів може стати недержавний капітал. Більш того, пасивність українського інвестування в інновації є однією з причин обережного ставлення до України з боку іноземних інвесторів. І хоча венчурному бізнесу не уникнути непростого періоду розвитку, однак широке впровадження цього механізму вкрай необхідне вітчизняній економіці.